

تاثیر بازارهای تاریخی در دوره معاصر بر پیوند جدید شهری (نمونه موردی سرای مهدی زاده)

فاطمه اکبری^{۱*}، سعید خوش نیت^۲

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد مهندسی معماری دانشگاه آزاد شبستر ، (f.akbari.architect@gmail.com)

۲- عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ارومیه، (saed_kh_ar@yahoo.com)

چکیده

بازار تاریخی ایرانی فضایی است، برای خرید و فروش، تولید و عرضه کالاهای گوناگون با مسیرهای ارتباطی و کیفیت فضایی متنوع برای اصناف، کسبه و مشتریان و یکی از اجزاء اصلی هسته مرکزی شهرهای سنتی. امروزه نیز بازارها کانون مبادله، تولید کالا و تجمع فعالیتهای اجتماعی هستند و از نظر جایگاه قلب شهرهای ایرانی بشمار میروند. به طور کلی، بازارها با عملکردهای گوناگون اقتصادی، اجتماعی و مذهبی، نماد کاملی از بنیانهای مدنی محسوب می شوند که طی سده ها شکل گرفته اند.

در گذشته کسانی در چارچوب وقف در بازارها به تأسیس بناهای عمومی، همچون مسجد، مدرسه، خانقاه و دارالشفاء، برای استفاده مردم اقدام می کردند و برای اداره، نگهداری و تعمیر آنها، تعدادی مغازه، کارگاه و یا کاروانسرا وقف آنها می کردند. شاه عباس صفوی، بازار قیصریه و تمام بازارهای اطراف میدان نقش جهان اصفهان و کاروانسرا و حمام نزدیک میدان را وقف پیغمبر اسلام کرد. از مشکلات اساسی در مناطق تاریخی شهرهای ایران، عدم انطباق طرح های توسعه شهری معاصر با بافت تاریخی میباشد. مداخلات شهرسازانه در دوره اخیر، در نبود رویکردی زمینه گرا و بدون شناخت زمینه های کالبدی موجود، منجر به انزوای ساختاری فضایی بافت های تاریخی خواهد گردید و از طرفی ممکن است طرح های نوسازی و بهسازی در حال اجرا، به دلیل عدم توجه به ساختار فضایی بافت تاریخی با رویکردی صرفاً پوسته ای و کمی، نتواند در رفع مشکلات ساختاری کالبدی مناطق تاریخی و ارزشمند، تأثیر بسزایی داشته باشند. این مشکل در هسته تاریخی به دلیل عدم شناخت ساختار و شکل شهر، منجر به حذف تدریجی ساختار قدیمی شهر و تحمیل ساختار شبکه ای جدید در پی احداث خیابان ها می باشد. این پژوهش با هدف بررسی تأثیر طرح های توسعه شهری معاصر بر ساختار فضایی هسته تاریخی بازار ارومیه و بررسی و هم پیوندی تحلیل ساختار فضا های معاصر پیرامون بازار خواهد پرداخت این رویکرد جدید، ساختار و پیکره بندی فضایی را در شهرها به صورتی روشمند مورد بررسی قرار می دهد. از آنجایی که تغییرات ارزش هم پیوندی با مفهوم انسجام ساختاری در ارتباط است، این متغیر (ارزش هم پیوندی) به عنوان مهمترین مفهوم در این روش به منظور بررسی انسجام و هماهنگی ساختار منطقه تاریخی شهر و ارزیابی ارزش و اهمیت راسته های تاریخی بافت قدیم مورد تحلیل و بررسی قرار گرفته است. روش تحقیق توصیفی تحلیلی و گردآوری اطلاعات اسنادی کتابخانه ای، میدانی می باشد.

کلمات کلیدی: بازار تاریخی، پیوند، دوره معاصر، هم پیوندی انسجام ساختاری